

بورس چیست؟

بورس نهاد سازمان‌یافته‌ای است که از جمله ارکان عمده و اساسی در بازار سرمایه محسوب می‌شود. کارکردهای اصلی آن به قرار زیر است:

- مدیریت انتقال ریسک
- شفافیت بازار
- کشف قیمت
- ایجاد بازار رقابتی
- جمع‌آوری سرمایه‌ها و پس‌اندازهای کوچک برای تامین سرمایه مورد نیاز برای فعالیتهای اقتصادی

در بازار بورس، کالاهای مختلفی مورد معامله قرار می‌گیرد و بر همین اساس بازار بورس به ۳ دسته کلی تقسیم می‌شود:

- **بورس کالا:** بورس کالا، بازار متشکل و منسجمی است که تعداد زیادی از فروشندگان، کالای خود را عرضه و کالای مربوطه پس از بررسی‌های کارشناسی و قیمت‌گذاری توسط کارشناسان آن بازار، به خریداران ارائه می‌شود. در این بورس معمولاً مواد خام و مواد اولیه مورد معامله قرار می‌گیرد. هر بورس کالایی را با نام کالایی که در آن معامله می‌شود می‌شناسند. مثلاً بورس نفت، بورس گندم و... بورس کالا خود به بازار فیزیکی و بازار ابزار مشتقه تقسیم می‌شود.
- **بورس ارز:** خرید و فروش پول‌های خارجی در این بورس انجام می‌شود. البته این نوع بورس در ایران فعال نیست.
- **بورس اوراق بهادار:** در این نوع بورس دارایی‌هایی مانند سهام، اوراق مشارکت و... مورد معامله قرار می‌گیرد.

در ایران به بازار خرید و فروش اوراق بهادار که بطور رسمی و دائمی در محل معین تشکیل می‌شود، بورس اوراق بهادار گفته می‌شود.

چرا برای سرمایه‌گذاری بورس را انتخاب کنیم؟

همه ما عموماً به دنبال آن هستیم تا پول خود را در جایی سرمایه‌گذاری کنیم که سود بیشتری را نصیبمان کند. در عین حال از قانونی بودن محلی که در آن سرمایه‌گذاری می‌کنیم مطمئن باشیم. از دیگر نکاتی که مورد نظر قرار می‌دهیم، شفافیت اطلاعات درخصوص سرمایه‌گذاری مورد نظر، سرعت و سهولت نقدشوندگی سرمایه است. بنابراین به طور خلاصه می‌توانیم بگوییم که در انتخاب روش سرمایه‌گذاری، موارد زیر برای ما مهم است:

- کسب سود بیشتر نسبت به سایر روش‌های سرمایه‌گذاری
- حصول اطمینان از قانونی بودن روش سرمایه‌گذاری
- اطلاع از بازار مورد نظر در هر زمان (وجود شفافیت در بازار)
- قابلیت نقدشوندگی سریع و راحت

برخی از مفاهیم اولیه بورسی

الف- شاخص بورس: به طور کلی شاخص‌ها در بورس برای بررسی و ارزیابی وضعیت گذشته و وضعیت فعلی بورس از جنبه‌های مختلف و همین‌طور پیش‌بینی روند آینده آن، شناسایی شدند. شاخص‌ها و نوسانات آن‌ها نقش مهمی در تصمیم‌گیری سرمایه‌گذاران ایفا می‌کنند. شاخص‌های بورسی انواع مختلفی دارند که هر یک وضعیت بورس را از جنبه خاصی بررسی می‌کنند.

شاخص کل یکی از مهم‌ترین و کاربردی‌ترین شاخص‌های بورسی است که مورد استفاده سرمایه‌گذاران قرار می‌گیرد. شاخص کل که به آن شاخص قیمت و بازده نقدی هم گفته می‌شود، نشان‌دهنده سطح عمومی قیمت‌ها و سود شرکت‌های پذیرفته شده در بورس است.

تغییرات این شاخص بیانگر میانگین بازدهی سرمایه‌گذاران در بورس است. مفهوم شاخص کل را با یک مثال توضیح می‌دهیم؛

همان‌طور که گفتیم درآمد سرمایه‌گذاران (همان بازده سهام) در بورس از ۲ طریق به دست می‌آید؛ اول دریافت سود نقدی سالیانه و دوم تغییرات قیمت سهام در طول دوره سرمایه‌گذاری.

شما سهام شرکت الف را در ابتدای سال ۹۳ با قیمت هر سهم ۱۵۰ تومان خریدید. قیمت این سهم در پایان سال ۹۳ به ۱۸۰ تومان افزایش یافته است. شرکت در پایان سال ۱۵ تومان هم سود نقدی به ازای هر سهم توزیع کرده است. شما در انتهای سال ۹۳ در مجموع به ازای هر سهم شرکت الف ۴۵ تومان سود از محل افزایش قیمت سهم و دریافت سود نقدی کسب کرده‌اید. بنابراین بازدهی سهام شما در پایان سال ۳۰٪ خواهد بود.

$$\text{میانگین بازدهی در انتهای دوره} = \frac{\text{قیمت هر سهم ابتدا دوره} - \text{قیمت هر سهم انتها دوره}}{\text{قیمت هر سهم ابتدا دوره}} \times 100$$

$$\frac{195 - 150}{150} \times 100 = 30\%$$

زیرا سرمایه شما از ۱۵۰ تومان به ۱۹۵ تومان رسیده است. تغییرات شاخص کل هم بیانگر میانگین بازدهی بورس است. یعنی شاخص کل بورس در ابتدای سال اگر ۲۰ هزار واحد باشد و در پایان سال با ۱۰ هزار واحد افزایش به ۳۰ هزار واحد برسد. به این معناست که میانگین بازدهی بورس از محل افزایش قیمت سهام شرکت‌ها و تقسیم سود نقدی در آن سال ۵۰٪ بوده است.

مقدار شاخص ابتدا دوره – مقدار شاخص انتها دوره

$$\frac{\text{مقدار شاخص ابتدا دوره}}{\text{مقدار شاخص ابتدا دوره}} \times 100 = \text{میانگین بازدهی شاخص} = 100\%$$

$$\frac{30,000 - 20,000}{20,000} \times 100 = \frac{1}{2} \times 100 = 50\%$$

در شاخص کل توجه به ۲ نکته ضروری است: ۱- افزایش شاخص کل، لزوماً به معنای سودآوری سهام همه شرکت‌های بورسی نیست. همانطور که کاهش شاخص کل نیز لزوماً به معنای زیان سهام همه شرکت‌های موجود در بورس نیست. ۲- هر اندازه سبد سهام یک سرمایه‌گذار، متنوع‌تر و به ترکیب سهام موجود در بورس نزدیک‌تر باشد بازدهی سرمایه‌گذار به متوسط بازدهی کل بورس که توسط شاخص نشان داده می‌شود، نزدیک‌تر خواهد بود

ب- سهم: سرمایه هر شرکت سهامی عام، به قسمت‌های مساوی تقسیم می‌شود که به هریک از این قسمت‌ها "سهم" گفته می‌شود. قیمت اسمی هر سهم در ایران ۱۰۰۰ ریال است. این قیمت یا قیمت سهم که در بازار معامله می‌شود ارتباطی ندارد. سهام موجود در بورس و اوراق بهادار بر اساس حقوق دارنده آن‌ها به ۲ دسته تقسیم می‌شود:

۱- سهام عادی: دارندگان این نوع سهام مالکان نهایی شرکت هستند. مزایای این گروه از سهامداران شامل حق دریافت سود سهام، حق رای در مجامع عمومی عادی و فوق العاده، حق تقدم خرید سهام جدید، حق باقی‌مانده دارایی پس از انحلال شرکت، حق اطلاع از فعالیت شرکت و ... است. لازم به ذکر است که سهام عادی می‌تواند بی‌نام یا بانام باشد

۲- سهام ممتاز: دارندگان این سهام علاوه بر مزایای سهام عادی، در زمان انحلال شرکت نسبت به دارندگان سهام عادی در دریافت ارزش اسمی سهام خود الویت دارند. علاوه بر این سود سهام ممتاز پیش از سهام عادی پرداخت می‌شود.

ج- سهام جایزه

سهام جایزه یعنی شرکت بجای پرداخت سود(به صورت وجه نقد) اقدام به توزیع سهام جایزه کند. سهام جایزه، یک نوع افزایش سرمایه است که سهامدار بابت سهام جدیدی که دریافت می‌کند، وجهی پرداخت نمی‌کند، بلکه وجوه آن از محل سود انباشته یا اندوخته‌ها کسر خواهد شد. معمولاً پس از انتشار سهام جایزه، با توجه به تعداد سهام منتشر شده، قیمت سهام شرکت در بازار، کاهش پیدا می‌کند. با این حال اصلاح ساختار مالی و معافیت مالیاتی تبدیلی اندوخته‌ها به حساب سرمایه احتمالاً باعث خواهند شد تا پس از چندی قیمت سهم افزایش یابد و سهامداران با توجه به افزایش تعداد سهام خود، منافع بیشتری به دست خواهند آورد.

د- سهام شناور آزاد (Free Float)

سهام شناور آزاد بخشی از سهام یک شرکت است که دارندگان آن، آماده عرضه و فروش آن سهام هستند و قصد ندارند با حفظ آن قسمت از سهام، در مدیریت شرکت مشارکت کنند و انتظار می‌رود، در آینده نزدیک، قابل معامله باشد.

برای محاسبه سهام شناور آزاد باید ترکیب سهامداران بررسی شده و سهامداران راهبردی را مشخص کرد. سهامدار راهبردی، سهامدارانی هستند که در کوتاه‌مدت، قصد واگذاری سهام خود را نداشته و معمولاً می‌خواهند برای اعمال مدیریت خود، این سهام را حفظ کنند. در بسیاری از بورس‌های دنیا شرکت‌هایی که کمتر از ۲۵ درصد سهام آن‌ها، شناور آزاد باشد، از فهرست شرکت‌های بورسی حذف می‌شوند. به دلیل اینکه اگر مالکان شرکتی نمی‌خواهند حداقل ۲۵ درصد سهام آن‌ها بین مردم توزیع شود و علاقه‌مند هستند سهام را برای خود نگه دارند، دلیلی برای حضور آن‌ها در بازار بورس وجود ندارد.

همچنین اگر سهمی نسبت سهام شناور آزاد بیشتری داشته باشد، امکان نقد شوندگی آن بیشتر و دست‌کاری قیمت آن کمتر می‌شود. زیرا حجم منابعی که برای دست‌کاری آن لازم است خیلی زیاد بوده، اما شرکتی که کوچک است و سهم شناور آزاد آن کم است، به سادگی دچار دست‌کاری قیمت می‌شود.

گفتنی است میزان سهام شناور آزاد شرکت‌های بورسی، توسط سازمان بورس تعیین شده و در سایت مدیریت فناوری بورس تهران در پنجره مربوط به هر نماد درج شده است.

حق تقدم سهام چیست؟

همانطور که می‌دانید هنگامی که یک شرکت افزایش سرمایه می‌دهد، به نسبت درصد افزایش سرمایه تعداد سهام آن نیز افزایش پیدا می‌کند. (اگر با افزایش سرمایه آشنایی ندارید می‌توانید مقاله افزایش سرمایه چیست را مطالعه کنید) حال به دلیل اینکه سهامداران یک شرکت خواهان حفظ حقوق و منافع خود در شرکت هستند، این انتظار را دارند که بعد از افزایش سرمایه شرکت، درصد مالکیت خود در شرکت را نسبت به قبل از افزایش سرمایه حفظ بکنند.

به همین دلیل براساس قانون تجارت این حق برای سهامداران شرکت در نظر گرفته می‌شود. بر این اساس، در صورتی که یک شرکت سهام جدیدی برای فروش منتشر کند، سهامداران فعلی در خرید این سهام جدید اولویت دارند. به این اولویت در خرید سهام نسبت به سهامداران جدید، حق تقدم خرید سهام گفته می‌شود.

در این فرم اطلاعات افزایش سرمایه شرکت مشخص شده است؛ مثلاً در مثال قبلی شما گواهی خرید ۵۰۰ حق تقدم خواهید داشت. اگر شما تمایل داشته باشید که درصد مالکیت خود در شرکت را حفظ کنید و در افزایش سرمایه شرکت کنید، باید این فرم را طی مهلتی که شرکت مقرر کرده، پر کرده و برای شرکت ارسال کنید. در صورتی که این کار را انجام ندهید، از نظر شرکت شما تمایلی به شرکت در افزایش سرمایه ندارید.

مثال برای حق تقدم سهام

فرض کنید شرکتی ۵۰ درصد افزایش سرمایه می دهد. در نتیجه تعداد سهام آن شرکت نیز به همین نسبت افزایش پیدا می کند. حال فرض کنید شما ۱۰۰۰ سهم از این شرکت را قبل از افزایش سرمایه داشته اید. در صورتی که این شرکت افزایش سرمایه بدهد و تعداد سهام شما تغییری نکند. میزان مالکیت شما در شرکت نسبت به حالت قبل از افزایش سرمایه، کاهش پیدا می کنند.

به همین دلیل، برای اینکه درصد مالکیت شما ثابت بماند، شرکت این حق را به شما می دهد که به نسبت درصد افزایش سرمایه، حق تقدم در خرید سهام جدید منتشر شده داشته باشید. در نتیجه شما به اندازه ۵۰ درصد از تعداد سهام جدیدی که داشته اید، حق تقدم سهام خواهید داشت. پس در این حالت ۵۰۰ حق تقدم خرید سهام (۵۰٪ از ۱۰۰۰ سهم شما) به شما تعلق خواهد گرفت.

نحوه استفاده از حق تقدم سهام

دقت داشته باشید که فقط زمانی که شرکت سهام جدید برای فروش منتشر کند، این قضیه صادق است؛ یعنی در افزایش سرمایه از محل آورده نقدی. ولی مثلاً در افزایش سرمایه از محل سود انباشته، سودی که متعلق به سهامداران شرکت است تبدیل به سهام می شود. اینجا دیگر حق تقدم سهام معنی ندارد. بعد از اینکه این افزایش شرکت در مجمع تصویب شد، یک فرم برای سهامداران ارسال می شود که به آن گواهی حق تقدم خرید سهام گفته می شود.

چگونه حق تقدم را به سهم تبدیل کنیم؟

هنگامی که شما فرم شرکت در افزایش سرمایه را پر کرده اید، باید به همان نسبت نیز برای شرکت آورده نقدی داشته باشید. در نتیجه باید به ازای هر گواهی که دارید مبلغی معادل ارزش اسمی سهم را پرداخت نمایید. همانطور که می دانید ارزش اسمی هر سهم در ایران در حال حاضر ۱۰۰۰ ریال است. در نتیجه به ازای هر گواهی که دارید و ۱۰۰۰ ریالی که پرداخت می کنید ۱ عدد سهم به شما تعلق خواهد گرفت.

در صورتی که در مهلت مقرر این ۱۰۰۰ ریال را پرداخت کنید، بعد از اینکه افزایش سرمایه شرکت نزد سازمان بورس به ثبت می رسد، حق تقدم های شما نیز به صورت اتوماتیک تبدیل به سهام عادی خواهد شد. این پروسه معمولاً بین ۳ تا ۶ ماه زمان خواهد برد.

نحوه فروش حق تقدم

از آنجایی که برخی از سهامداران ممکن است تمایلی نداشته باشند که در افزایش سرمایه شرکت کنند، باید امکانی برای عدم شرکت آنها در افزایش سرمایه نیز در نظر گرفته بشود. به همین دلیل بعد از برگزاری مجمع شرکت یک نماد حق تقدم نیز در بازار برای آن شرکت تعریف می شود تا سهامداران بتوانند از طریق آن نماد، حق های خود را به فروش برسانند؛ مثلاً اگر شرکت ایران خودرو با نماد خودرو افزایش سرمایه بدهد، نماد حق تقدم آن خودرو خواهد بود.

در مثالی که زدیم شما ۱۰۰۰ سهم خودرو و ۵۰۰ حق خودرو بعد افزایش سرمایه خواهید داشت. شما می توانید مثل سهام عادی حق تقدم خود را نیز از طریق کارگزاری و یا از طریق سیستم آنلاین به فروش برسانید. معمولاً قیمت حق تقدم به اندازه همان مبلغ اسمی (۱۰۰۰ ریال) از قیمت سهم عادی کمتر است. البته این اختلاف می تواند به دلایل متعددی کمتر یا بیشتر از این عدد نیز باشد

نماد حق تقدم چه مدت باز است؟

نماد حق تقدم یک شرکت فقط در طی یک بازه زمانی مشخصی قابلیت خرید و فروش دارد، نه برای همیشه. طبق قوانین بورس این بازه زمانی نباید کمتر از ۶۰ روز باشد. معمولاً همین بازه ۲ ماهه نیز برای معاملات در نظر گرفته می شود. طی این بازه افرادی که تمایلی به شرکت در افزایش سرمایه ندارند حق خود را می فروشند. همچنین افرادی که در مجمع سهامدار نبوده اند می توانند این حق تقدم ها را خریداری کنند.

افرادی که به تازگی این حق تقدم ها را بخرند، باید مبلغ اسمی سهم را به حساب شرکت واریز کنند تا تبدیل به سهم عادی شود. البته خیلی از افراد نیز این حق ها را مانند سهام عادی خرید و فروش می کنند و از نوسانات آن سود می برند.

حق تقدم استفاده نشده چیست؟

حال ممکن است فردی فرم شرکت در افزایش سرمایه شرکت را تکمیل نکند و همچنین حق تقدم خود را نیز در مهلت معین شده به فروش نرساند. در این حالت اصطلاحاً به این حق تقدم ها، **حق تقدم استفاده نشده** گفته می شود. در این حالت، شرکت آنها را از طریق آگهی و به روش حراج به فروش می رساند. سپس کارمزدهای فروش از مبلغ مربوطه کسر شده و باقیمانده آن را به حساب سهامداران واریز می کند.

قیمتی که این حق تقدم ها به فروش می رسد معمولاً نزدیک به قیمت آخرین روزهای معامله نماد حق تقدم است؛ اما ممکن است از آن کمتر و یا بیشتر هم باشد. در نهایت این نکته را مد نظر داشته باشید که هر فردی که در زمان برگزاری مجمع شرکت سهامدار باشد، مشمول تصمیمات مجمع از قبیل افزایش سرمایه و ... می شود. پس حق تقدم سهام به افرادی تعلق می گیرد که در زمان برگزاری مجمع شرکت، سهامدار بوده اند.

چگونه در بورس سرمایه گذاری کنیم؟

برای انجام معامله در بورس هر شخص حقیقی یا حقوقی نیاز به یک کارگزار رسمی و دریافت کد معاملاتی از آن دارد. همان طور که بانک به مشتریان خود شماره حساب می دهد و این شماره شناسه مشتری به شمار می آید، در بورس هم کد معاملاتی هر فرد شناسه او در بازار است.

مراحل اخذ کد معاملاتی برای فعالیت در بورس: برای شروع فعالیت در بورس اوراق بهادار، ابتدا باید کد بورسی یا کد معاملاتی داشته باشیم. برای دریافت کد بورسی کفایت به کارگزاری مراجعه نمایید.

بورس همانطور که سود خوبی به همراه دارد، ممکن است زیان بزرگی را نیز در پی داشته باشد! پس ما برای کسب سود بیشتر و کاهش ریسک خود به اطلاعات دیگری هم نیاز داریم. پیش از آنکه ببینیم به چه اطلاعاتی نیاز داریم، باید بدانیم که روش های سرمایه گذاری در بورس چگونه است؟

به چند روش می‌توان در بازار بورس سرمایه‌گذاری کرد؟

روش مستقیم: در این روش سرمایه‌گذار با اتکا بر دانش، تخصص و تحلیل خود اقدام به سرمایه‌گذاری و ورود به بازار می‌کند. مسئولیت سود یا زیان حاصل از سرمایه‌گذاری به‌طور مستقیم بر عهده شخص سرمایه‌گذار است.

سرمایه‌گذارانی که در این روش با سرمایه‌گذاری می‌پردازند، در یک طبقه‌بندی بر اساس مدت زمانی که تمایل به نگهداری سرمایه خود دارند به ۴ دسته تقسیم می‌شوند:

- سهامی خاص را خریداری می‌کنند و بعد از ۳ یا ۴ ماه آن را می‌فروشند. به آن‌ها سرمایه‌گذاران کوتاه مدت می‌گویند.
- سهام خاصی را خریداری می‌کنند و به مدت یک سال آن را نگه می‌دارند سپس برای فروش تصمیم می‌گیرند. به آن‌ها سرمایه‌گذاران میان مدت می‌گویند.
- سهام خاصی را با قصد نگهداری بیش از یک سال خریداری می‌کنند. به آن‌ها سرمایه‌گذاران بلند مدت می‌گویند.
- سهام خاصی را خریداری می‌کنند و بعد از شناسایی سود اندکی در یک هفته یا دو هفته، آن را می‌فروشند و اقدام به خرید سهام جدید یا همان سهم با قیمت جدید (پایین‌تر) می‌کنند. به آن‌ها نوسانگیر می‌گویند.

روش غیر مستقیم: در این روش بین سرمایه‌گذار و سرمایه‌پذیر یک موسسه مالی به‌عنوان واسطه عمل می‌کند. سرمایه‌گذار وجوه خود را در اختیار این موسسات مالی قرار می‌دهد و آن‌ها با بکارگیری تخصص، دانش و تبحر تحلیلی و مالی و همچنین تجربه خود در بازار سرمایه فرایند سرمایه‌گذاری را به نیابت از سرمایه‌گذار انجام می‌دهند. به سرمایه‌گذاران غیر حرفه‌ای و با درجه ریسک‌پذیری پایین که فرصت و تجربه کافی برای فعالیت مستقیم در بازار بورس را ندارند توصیه می‌شود یکی از انواع روش‌های سرمایه‌گذاری غیر مستقیم را برای فعالیت خود در بازار سرمایه انتخاب نمایند. برای مثال صندوق‌های سرمایه‌گذاری که یکی از روش‌های این نوع سرمایه‌گذاری است با ایفای نقش واسطه‌گری مالی، سرمایه‌گذاری افراد غیر حرفه‌ای را از حالت مستقیم به حالت غیر مستقیم تبدیل می‌کند و مزایایی از جمله ریسک پایین‌تر و سود مناسب‌تر را برای سرمایه‌گذاران به دنبال دارد.

اگر شما جزء افرادی هستید که اطلاعاتتان از بازار بورس اوراق بهادار کم است، وقت کافی برای رصد بازار ندارید، تجربه کافی در این بازار کسب نکرده اید، توصیه ما به شما انتخاب روش دوم است. مناسب‌ترین راه برای سرمایه‌گذاری با ریسک کمتر و برای افراد غیر حرفه‌ای‌تر که زمان کافی برای انجام معاملات مستقیم در بورس را ندارند، صندوق‌های سرمایه‌گذاری و استفاده از سبدگردانی است.

صندوق‌های سرمایه‌گذاری: صندوق سرمایه‌گذاری با جمع‌آوری منابع پولی کوچک، به سرمایه‌گذاری در سبدهای سهام، اوراق مشارکت و سایر اوراق بهادار می‌پردازند. صندوق‌ها این امکان را برای سرمایه‌گذاران فراهم می‌کند تا به جای خرید یک سهم یا اوراق مشارکت خاص، در مجموعه‌ای از این دارایی‌ها، سرمایه‌گذاری کنند. در حقیقت هر فرد می‌تواند با سرمایه مورد نظر خود (هرچند اندک) در سبدهای متنوع سرمایه‌گذاری کرده و به این ترتیب نسبت به آورده خود در سود و زیان صندوق سهیم شود.

سبدگردانی: سبدگردانی فرآیندی است که طی آن فرد خیره در امر سرمایه‌گذاری بر اساس خصوصیات، سطح ریسک‌پذیری و سرمایه هر سرمایه‌گذار، سبدهای متنوع و به صورت مستمر بر آن نظارت و اعمال مدیریت می‌کند. همچنین، با توجه به تغییر عوامل اثرگذار بر محیط سرمایه‌گذاری، تصمیمات لازم در جهت رسیدن به اهداف سبد و افزایش ارزش آن از طرف مدیر اتخاذ می‌شود. مزیت عمده سبدگردانی در استفاده از توان حرفه‌ای مدیر سبد و مشاوره‌های تیم مدیران سرمایه‌گذاری است.

چگونه در بورس خرید و فروش کنیم؟

در ابتدا باید بدانیم که نظام قیمت‌گذاری بورس به گونه‌ای است که اشخاص نمی‌توانند در قیمت‌گذاری آن دخالت داشته باشند. به این معنی که افراد نمی‌توانند شخصاً و با قیمتی خارج از محدوده تعیین شده اقدام به خرید و فروش سهام نمایند بلکه این کار باید از طریق کارگزاری‌های بورس انجام پذیرد. کارگزاران افراد مطمئن هستند که علاوه بر اینکه سابقه تخلف مالی ندارند مجوز فعالیت خود را از سازمان بورس دریافت می‌کنند. در واقع فعالیت آن‌ها تحت نظارت بورس انجام می‌گیرد. همانطور که گفتیم خریداران و فروشندگان برای ورود به بورس در اولین اقدام باید به یکی از کارگزاران بورس مراجعه کرده و کد بورسی دریافت نمایند. پس از آن درخواست خود را به کارگزاری مربوطه اعلام کنند. این اعلام می‌تواند به صورت حضوری، تلفنی، اینترنتی و یا آنلاین صورت پذیرد. تقاضای آن‌ها وارد سیستم معاملات شده و در ستون خرید و فروش بر اساس قیمت و الویت زمانی قرار می‌گیرد.

نحوه قرار گرفتن تقاضای خرید یا فروش در سیستم به این گونه است که تقاضای فروشی که قیمت ارزان‌تری داشته باشد یا تقاضای خریدی که قیمت بالاتری دارد در ردیف اول ستون مربوط به خود قرار می‌گیرد. لازم به ذکر است چنانچه دو تقاضای خرید یا دو تقاضای فروش با قیمت مشابه وارد سیستم معاملات شود، قرار گرفتن سفارش در سیستم بر اساس زمان ارسال درخواست خواهد بود.

علاوه بر این هر خرید و فروش در بورس، کارمزدی دارد. این کارمزد بر اساس اینکه چه نوع اوراق بهاداری در چه بازاری معامله شده است متفاوت است.

برای بررسی و تحلیل سهام شرکت‌ها به طور عموم از دو روش استفاده می‌شود:

- **تحلیل بنیادی (فاندامنتال):** در این روش عوامل بنیادی که بر روی قیمت سهم یک شرکت تاثیر می‌گذارد، مورد بررسی و تجزیه و تحلیل قرار می‌گیرد. این تحلیل با استفاده از گزارش‌هایی که در صورت‌های مالی اعلام می‌شود به پیش‌بینی و بررسی سهم یک شرکت می‌پردازد و بیشتر برای دوره‌های زمانی طولانی‌تر مورد استفاده قرار می‌گیرد. در این نوع تحلیل، شرایط اقتصادی کلان، شرایط صنعت مربوطه و پس از آن شرایط شرکت مورد نظر بررسی و تحلیل می‌شود. نسبت P/E شرکت (نسبت قیمت به سود هر سهم)، حاشیه سود خالص آن، نسبت بدهی، نسبت جاری، ارزش دفتری و گردش موجودی‌ها از جمله عواملی است که در تحلیل فاندامنتال مورد توجه قرار می‌گیرد.
- **تحلیل تکنیکال:** در این نوع تحلیل به جای بررسی صورت‌های مالی شرکت‌ها، به نمودار قیمتی آن‌ها در بازه‌های زمانی مشخص پرداخته می‌شود و از آنچه در گذشته اتفاق افتاده است، رفتار آینده سهم پیش‌بینی می‌شود. این روش تحلیلی برای بازه‌های زمانی کوتاه‌تر مورد استفاده قرار می‌گیرد. در تحلیل تکنیکال اعتقاد بر این است که رفتار و روند قیمتی سهم یک شرکت در دوره‌های زمانی مشخص، تکرار می‌شود.

ساعات معاملات: کلیه معاملات در بازار سهام در یک جلسه معاملاتی انجام خواهد شد. بر این اساس، ساعت هشت و ۳۰ دقیقه تا ساعت ۹ زمان پیش‌گشایش و از ساعت ۹ تا ساعت ۱۲ و ۳۰ دقیقه زمان معاملات نماد شرکت‌ها خواهد بود.

معنی EPS چیست؟

EPS یکی از پرکاربردترین مفاهیم بورسی در بین سرمایه گذاران تازه کار و حرفه ای است. هر جا که وضعیت سهام یک شرکت از طرف سرمایه گذاران و تحلیلگران بازار مورد تحلیل و بررسی قرار می گیرد به شکل مستقیم یا غیر مستقیم پای eps نیز در میان است.

در واقع EPS یکی از مهم ترین مفاهیمی است که به صورت مستقیم و غیرمستقیم بر قیمت سهام شرکتها در بورس تاثیر می گذارد. زمانی که شما سرمایه گذاری در بورس را شروع می کنید همیشه به اشکال مختلف با این کلمه درگیر هستید.

اگر بخواهیم خیلی ساده تعریف کنیم که eps چیست می توانیم بگوییم که eps یک شرکت برابر است با میزان سودی که در آن شرکت به ازای هر یک عدد سهم شرکت بدست می آید.

EPS مخفف چیست؟

کلمه eps مخفف عبارت Earnings Per Share که به معنی درآمد هر سهم است. وقتی که شما کل درآمد (سود پس از کسر مالیات) یک شرکت در پایان سال (سال مالی) را بر تعداد سهام آن شرکت تقسیم بکنید در واقع eps آن شرکت را محاسبه کرده اید. برای مثال فرض کنید شرکتی توانسته است در پایان یک سال ۱۰۰ میلیون ریال سود کسب کند و تعداد سهام آن شرکت نیز ۱ میلیون سهم است. در نتیجه eps آن شرکت برابر است با: $100,000,000 / 1,000,000 = 100$ ریال

یعنی این شرکت توانسته است در انتهای سال به ازای هر ۱ عدد سهم خود ۱۰۰ ریال سود بدست آورد. پس eps این شرکت در انتهای سال برابر ۱۰۰ ریال شده است. در ادامه به توضیح درباره دونوع از eps که در بورس بسیار رایج هستند می پردازیم:

EPS پیش بینی شده

EPS پیش بینی شده (درآمد پیش بینی شده هر سهم) مقدار سودی است که یک شرکت در ابتدای سال مالی خود پیش بینی می کند که در انتهای همان سال مالی به آن برسد.

شرکتهای بورسی هر ساله موظف هستند که قبل از شروع سال مالی جدید یک پیش بینی از عملکرد مالی خود به بورس ارائه کنند که در آن پیش بینی براساس عملکرد گذشته شرکت و همچنین نظر مدیران و کارشناسان شرکت یک eps برای سال مالی پیش روی شرکت پیش بینی می شود. به این eps به اصطلاح eps پیش بینی شده گفته می شود. این eps همانطور که از نامش پیداست یک پیش بینی است که هنوز محقق نشده است. این eps همان سودی است که شما در سایت tsetmc به عنوان عدد روبروی eps شرکتها مشاهده می کنید.

پس باید توجه داشته باشید که عددی که شما در سایت tsetmc به عنوان eps یک شرکت مشاهده می کنید، فقط پیش بینی آن شرکت از میزان سودی است که در انتهای آن سال بدست خواهد آمد و هیچ قطعیت و تضمینی وجود ندارد که حتما در انتهای سال این مقدار از eps برای شرکت بدست بیاید.

EPS محقق شده

این eps سودی است که یک شرکت توانسته بعد از گذشت یکسال مالی بدست بیاورد. حسابداران و مدیران شرکت بعد از پایان سال مالی شرکت عملکرد واقعی شرکت را بررسی می کنند، بعد از محاسبه درآمدها و هزینه های شرکت، مبلغی را به عنوان سود خالص و نهایی شرکت اعلام می کنند که این سود همان eps تحقق یافته است. پس به طور خلاصه می توان گفت eps پیش بینی شده سودی است که شرکت در ابتدای سال مالی خود پیش بینی می کند در انتهای آن سال به آن سود برسد eps. تحقق یافته میزان سودی است که شرکت بعد از پایان سال مالی خود به آن می رسد.

مزایای معاملات آنلاین سهام

- سرعت عمل در تصمیم گیری: می توان در چندثانیه خرید یا فروش را انجام داد.
- کاهش اختلافات بین سرمایه گذار و کارگزار و کاهش اشتباهات: به دلیل اینکه شخص سرمایه گذار سفارشات خود را ارسال می کند، باید در این زمینه مهارت کسب نماید.
- امنیت بالای معاملات آنلاین: اگر رمز عبور مناسب انتخاب کنید و آنرا در اختیار هیچکس قرار ندهید، کسی نخواهد توانست به آن دسترسی یابد.
- نقل و انتقال الکترونیک پول: در پنل معاملات آنلاین، پرداخت آنلاین از حساب شما به حساب کارگزاری میسر است و نیازی به مراجعه به بانک نیست.
- عدم محدودیت زمانی و مکانی برای سرمایه گذاری: در هر جای دنیا که باشید، کافیست یک کامپیوتر یا موبایل متصل به اینترنت داشته باشید تا بتوانید معامله کنید.

هشدار: به هیچ عنوان بدون اطلاعات و دانش کافی و قبل از اینکه درک صحیحی از بازار بدست نیآوردهاید، سرمایه اصلی که برای سرمایه گذاری پس انداز کردهاید را وارد بورس نکنید. بورس تهران برای افراد مبتدی و افرادی که از آن شناخت کافی ندارند دارای ریسک زیادی است و احتمال از دست رفتن بخش زیادی از سرمایه وجود دارد.

نکات مهم در بازار بورس

- ۱- اولویت اول شما در بورس باید حفظ سرمایه، اولویت دوم حفظ سودهای قبلی و اولویت سوم سود کردن باشد. حفظ سرمایه مهم ترین اصل است چون اگر سرمایه خودتان را از دست بدهید، دیگر چیزی ندارید که با آن معامله کنید و سود ببرید.
- ۲- بازار همیشه مثبت و رو به رشد نیست. همیشه خود را برای زمانی که بازار منفی می شود آماده کنید و اطلاعاتتان را برای پیروز شدن در شرایط سخت بالا ببرید.

۳- از تجربیات دیگران استفاده کنید و وقتی اشتباهی انجام دادید، آنرا بپذیرید، آن اشتباه را تصحیح کنید و درس بزرگی که از آن اشتباه گرفته‌اید را در جایی یادداشت کنید. معامله در بورس مجازی می‌تواند برای سنجش مهارت‌تان در انتخاب سهام به شما کمک کند.

۴- عواملی مانند ترس، طمع و سایر احساسات در همه افراد وجود دارند، اما این موارد وقتی مشکل‌ساز می‌شوند که به شکلی فلج‌کننده امکان تصمیم‌گیری و عمل صحیح را از معامله‌گران بگیرند! وقتی تصمیمی گرفتید متوجه باشید که این تصمیم از کجا سرچشمه گرفت؟ از تحلیل و منطق یا از روی هیجان، خوش‌باوری یا سایر عوامل؟

علل ریزش قیمت سهام در بازار بورس چیست؟

اهمیت ریزش قیمت سهام

همان‌طور که می‌دانید دو مفهوم رشد یا ریزش قیمت سهام برای سرمایه‌گذاران بورسی اهمیت بسزایی دارد؛ در واقع سود و زیان سرمایه‌گذاران به همین دو مفهوم مرتبط است. زمانی که شاخص کل بورس رشد می‌کند، قاعدتاً اکثر سرمایه‌گذاران بازدهی مناسبی کسب کرده و هنگام ریزش قیمت سهام، شاخص نیز اغلب این افراد با زیان مواجه می‌شوند. حال همان‌طور که اشاره شد، سرمایه‌گذاران حرفه‌ای نظیر مدیران صندوق‌های سرمایه‌گذاری مشترک در شرایط ریزش قیمت سهام، بازار بورس هم چندان متضرر نمی‌شوند، زیرا این گروه از سرمایه‌گذاران با مطالعه عوامل بنیادی تأثیرگذار بر صنایع و شرکت‌ها و همچنین بررسی نمودارهای مختلف به خوبی می‌توانند شروع دوره‌های منفی بازار را پیش‌بینی کنند. در ادامه عوامل تأثیرگذار بر بازار را که معمولاً مورد توجه سرمایه‌گذاران حرفه‌ای قرار دارد را مرور خواهیم کرد.

تأثیرگذاری اقتصاد جهانی بر بازار بورس

صنایع اصلی بورس ایران از قبیل صنایع فولاد، سنگ آهن، پتروشیمی، فلزات رنگی، سیمان و سایر سرمایه‌گذاری‌های مرتبط که بیش از ۶۰ درصد ارزش بازار را شامل می‌شوند، تحت تأثیر اقتصاد جهانی و قیمت کالاها در بازارهای بین‌المللی قرار دارند.

مدیران حرفه‌ای نهادهای مالی می‌توانند با تحلیل آخرین وضعیت قیمت کالاها در بازارهای جهانی، نسبت به پیش‌بینی قیمت و ارزش سهام شرکت‌های مرتبط داخلی اقدام کنند.

همان‌طور که می‌دانید سرمایه‌گذاران حرفه‌ای و مدیران صندوق‌های سرمایه‌گذاری با مطالعه پیوسته شرایط اقتصاد جهانی در امریکا، اروپا، چین و... می‌کوشند تا تأثیر تحولات اقتصاد جهانی را بر قیمت کالاها در بازارهای بین‌المللی بررسی کرده و اثر آن را بر صنایع «کامودیتی محور» در کشور نیز بسجند.

در واقع مدیران حرفه‌ای نهادهای مالی می‌توانند با تحلیل آخرین وضعیت قیمت کالاها در بازارهای جهانی، نسبت به پیش‌بینی قیمت و ارزش سهام شرکت‌های مرتبط داخلی اقدام کنند. به همین دلیل است که حرفه‌ای‌ها از ریزش قیمت سهام به صورت ناگهانی شرکت‌های بورسی، آسیب کمتری می‌بینند؛ چراکه با پیش‌بینی به موقع کاهش قیمت‌های جهانی اقدام به فروش سهام‌های

مرتبط می‌کنند. به عنوان مثال اگر قیمت جهانی فلز مس با کاهش شدیدی روبرو شود، ارزش سهام «ملی‌مس» ایران هم به‌دنبال این تغییر با کاهش مواجه خواهد شد.

تأثیر عوامل اقتصاد کلان کشور

ارزش سهام شرکت‌ها متأثر از عوامل و متغیرهای کلان اقتصادی نظیر نرخ ارز، بهره، مالیات، حامل‌های انرژی، تعرفه بازرگانی و... قرار دارند.

تحلیل‌گران مجرب با بررسی روند تغییرات متغیرهای کلان اقتصادی تأثیر آن را بر صنایع مختلف بررسی کرده و نسبت به خرید و فروش سهام در بازار سرمایه اقدام می‌کنند. این افراد غالباً پیش از صعود یا سقوط ارزش سهام، سیگنال‌های موثر بر اقتصاد کلان را رصد کرده و مانع ضرر و زیان به سرمایه‌شان می‌شوند. به‌عنوان مثال افزایش شدید نرخ ارز باعث رشد قیمت سهام شرکت‌های صادراتی می‌شود که معمولاً هزینه‌های آن‌ها ریالی و درآمدهایشان ارزی است.

تغییر در نرخ مالیات نیز باعث تحول در بازارهای مالی خواهد شد. مثلاً با تصویب لایحه مالیاتی دونالد ترامپ در آمریکا ارزش بازارهای مالی آن کشور بیش از ۲۰ درصد افزایش پیدا کرد. همچنین افزایش نرخ بهره می‌تواند منجر به کاهش P/E بازار، کاهش ارزش سهام و کاهش شدید ارزش اوراق خزانه در بازار بدهی شود.

تصمیمات کلان بر کاهش یارانه‌های انرژی نیز می‌تواند بر اقتصاد صنایع انرژی‌بر مانند فولاد، سیمان، پتروشیمی و... موثر باشد و قیمت سهام آن‌ها را با کاهش شدید مواجه سازد.

تحولات درونی صنایع و شرکت‌ها

تأثیرگذارترین عامل بر اقتصاد شرکت‌ها، تحولات درونی صنایع و شرکت‌ها است. همان‌طور که می‌دانید آخرین وضعیت اقتصادی شرکت‌ها و تحولات درون آن‌ها از طریق گزارش‌های مالی شامل گزارش‌های میان‌دوره‌ای صورت سود و زیان، گزارش تولید ماهانه، گزارش فعالیت هیئت مدیره، گزارش تفسیری مدیریت، گزارش‌های افزایش سرمایه و گزارش‌های شفاف‌سازی منتشر می‌شود. تحلیل‌گران حرفه‌ای با بررسی پیوسته این گزارش‌ها، ارزش سهام شرکت‌های مذکور را بررسی کرده و سعی می‌کنند در زمانی که اخبار و گزارش‌های رسمی درباره شرکت مناسب نیست، نسبت به فروش سهام آن شرکت اقدام کنند.

شایعات و تأثیر اخبار رسانه‌های جمعی

همان‌طور که می‌دانید اخباری که رسانه‌ها اعم از شبکه‌های اجتماعی، خبرگزاری‌ها، مطبوعات و... منتشر می‌کنند، تأثیر زیادی بر بازار سرمایه دارد. گاهی انتشار یک خبر منفی درباره وضعیت یک شرکت یا صنعت تأثیر زیادی بر ارزش سهام شرکت‌ها خواهد داشت؛ به‌ویژه این تأثیرگذاری بر روی کسانی که سرمایه‌گذاری کوتاه‌مدت انجام می‌دهند و رفتارهایشان بیشتر جنبه احساسی دارد، ملموس‌تر است. انتشار این اطلاعات و تحلیل‌ها با محتوای منفی، فشار فروش در معاملات سهام را افزایش می‌دهد و قیمت سهم را دچار افت ارزشی می‌کند. لازم است بدانید هر چقدر نفوذ رسانه منتشر کننده خبر بیشتر باشد و آن محتوا به دست افراد

بیشتری برسد، تاثیرگذاری آن نیز بیشتر خواهد بود. سرمایه‌گذاران حرفه‌ای نیز می‌دانند در زمانی که تحلیل‌ها و اطلاعات منفی در مورد یک شرکت منتشر می‌شود، افت قیمت‌ها بسیار محتمل است؛ البته اگر وضعیت بنیادی آن شرکت تغییری نکرده باشد، چنین تغییر قیمتی صرفاً یک موقعیت خرید برای حرفه‌ای‌های بازار است.

ارکان و نهادهای بورسی

سازمان بورس و اوراق بهادار:

سازمان بورس و اوراق بهادار (سبا) یک موسسه عمومی غیر دولتی است که به‌وسیله یک هیئت مدیره ۵ نفره که از میان کارشناسان بخش غیر دولتی که دارای حسن شهرت و تجربه در رشته مالی هستند با پیشنهاد رئیس شورا و تصویب شورا انتخاب می‌شوند، اداره می‌شود. براساس قانون بازار اوراق بهادار این نهاد ایجاد شده تا زیر نظر شورای عالی بورس به تدوین قوانین و مقررات و نظارت بر اجرای آن‌ها و سایر وظایف تعیین‌شده در قانون بازار بورس و اوراق بهادار می‌پردازد. به‌عبارت دیگر مقام ناظر در بازار اوراق بهادار ایران به دو نهاد شورای عالی بورس و سازمان بورس و اوراق بهادار تقسیم می‌شود.

شورای عالی بورس:

شورای عالی بورس، بالاترین رکن بازار اوراق بهادار است و مهم‌ترین وظیفه آن تصویب سیاست‌های کلان و خط‌مشی‌های بازار و همچنین اعمال نظارت بر اجرای قانون بازار اوراق بهادار است. اعضای شورای بورس شامل؛ وزیر امور اقتصاد و دارایی در سمت ریاست شورا، وزیر بازرگانی، رئیس بانک مرکزی، روسای اتاق بازرگانی و صنایع و معادن ایران و اتاق تعاون، رئیس سازمان بورس و اوراق بهادار در سمت دبیر شورا و سخنگوی سازمان، ۳ نفر خبره مالی از بخش خصوصی با مشورت تشکل‌های حرفه‌ای بازار به پیشنهاد وزیر امور اقتصاد و دارایی و تصویب هیئت وزیران، یک نفر خبره از بخش خصوصی به پیشنهاد وزیر ذی‌ربط و تصویب هیئت وزیران برای هر بورس کالایی.

بورس اوراق بهادار تهران:

بورس اوراق بهادار یک شرکت سهامی عام انتفاعی است که عملیات اجرایی بازار اوراق بهادار را بر عهده دارد. از مهم‌ترین وظایف این نهاد می‌توان به مواردی از قبیل تشکیل، سازماندهی و اداره بازار اوراق بهادار، پذیرش اوراق بهادار، وضع و اجرای ضوابط حرفه‌ای و انضباطی برای اعضا و نظارت بر فعالیت آن‌ها و نظارت بر حسن انجام معاملات اوراق بهادار پذیرفته‌شده اشاره کرد. اداره بورس اوراق بهادار تهران بر عهده هیئت مدیره ۷ نفره است که اعضای آن را مجمع عمومی انتخاب می‌کند. اعضا برای مدت ۲ سال انتخاب می‌شوند. اداره امور اجرایی هم بر عهده مدیر عامل شرکت است که توسط هیئت مدیره انتخاب می‌شود.

فرا بورس ایران:

بازار فرا بورس ایران تحت نظارت سازمان بورس و اوراق بهادار و با مجوز شورای عالی بورس به منظور توسعه صدور و مبادله ابزارهای مالی تشکیل شده است. دستورالعمل پذیرش و عرضه اوراق بهادار در فرا بورس ایران، در ۴ بازار صورت می‌گیرد؛ که در بازار اول، دوم و اوراق مشارکت، انواع اوراق بهادار پذیرفته و در بازار سوم، تنها عرضه اوراق بهادار انجام می‌شود.

بورس کالای ایران:

بورس کالا، بازار متشکل و منسجمی است که تعداد زیادی از عرضه‌کنندگان، کالای خود را در آن عرضه می‌کنند. این کالاها توسط کارشناسان قیمت‌گذاری شده و سپس به خریداران فروخته می‌شود. از مهمترین اهداف بورس کالا می‌توان به موارد ذیل اشاره نمود: ۱- ایجاد بازاری قانونمند و سازمان یافته جهت تسهیل داد و ستد کالاها. ۲- سامان دهی بازار کالاها ۳- کشف شفاف قیمت کالاها بر اساس تعامل و تقابل عرضه و تقاضا و نیاز بازار. ۴- برقراری امکان اعمال مدیریت ریسک در بازار. ۵- امکان انجام معاملات نقد، نسبی، سلف، آتی و اختیار با استفاده از ابزارهای نوین مالی. ۶- توسعه سرمایه‌گذاری و فراهم سازی تسهیلات مالی برای خرید و فروش. ۷- اطلاع رسانی درباره وضعیت بازار داخلی و خارجی کالاهای پذیرش شده.

شرکت مدیریت فناوری بورس تهران:

اصلی‌ترین وظیفه شرکت مدیریت فناوری بورس تهران، راهبری عملیاتی و فنی سامانه رایانه‌ای بورس است. تخصص اصلی این شرکت تجزیه و تحلیل هسته نرم‌افزارهای معاملات و طراحی و ساخت نرم‌افزارهای کاربردی روی آن است. ارائه خدمات رایانه‌ای و نرم‌افزاری به شرکت‌های بورس (اوراق بهادار، کالا، فرابورس و نظایر آن‌ها) از محورهای فعالیت این شرکت است www.tsetmc.com.

شرکت سپرده‌گذاری مرکزی اوراق بهادار و تسویه وجوه:

سیستم شرکت سپرده‌گذاری مرکزی اوراق بهادار یک ساز و کار الکترونیکی است که نگهداری اوراق بهادار، ثبت و نقل و انتقال آن‌ها را بر عهده دارد. در این سیستم مالکیت اوراق بهادار بدون نیاز به مبادله فیزیکی گواهی سهام یا هر سند کاغذی دیگر هم‌زمان با انتقال اوراق از یک حساب به حساب دیگر تغییر می‌کند. این نهاد مالی، یکی از نهادهای اصلی بازار سرمایه است که زیر نظر سازمان بورس و اوراق بهادار فعالیت می‌کند. هدف این نهاد تضمین امنیت و کارآمدی بازار اوراق بهادار از طریق بهینه‌سازی سازوکار، توسعه معاملات اوراق بهادار و تمرکز بر افزایش کارایی و کاهش هزینه‌های پایاپای و تسویه وجوه معاملات بر اساس قوانین و مقررات جاری کشور است. این شرکت در تاریخ ۵ دی ۱۳۸۴ در اداره ثبت شرکت‌ها و موسسات غیر تجاری تهران به ثبت رسیده است.

سایت کدال (پایگاه اطلاعات جامع شرکت‌های پذیرفته شده در بورس):

سایت کدال، سامانه جامع اطلاع‌رسانی ناشران اوراق بهادار تحت نظارت سازمان بورس و اوراق بهادار است. این سامانه الکترونیکی طبق ماده ۲، قانون بازار اوراق بهادار جمهوری اسلامی ایران مصوب اول آذر ۱۳۸۴ سازمان بورس و اوراق بهادار، برای حمایت از سرمایه‌گذاران و با هدف سامان‌دهی، حفظ و توسعه بازار شفاف و کارای اوراق بهادار به منظور نظارت بر حسن اجرای این قانون تشکیل شده است. در این سامانه اطلاعات دسته‌بندی شده شرکت‌ها در زمینه صورت‌های مالی دوره‌ای و میان دوره‌ای، گزارش مجامع شرکت‌ها، گزارش هیئت مدیره شرکت‌ها، اطلاعیه‌ها، پیش‌بینی درآمدها قرار دارد codal.ir.

فرآیندهای اصلی سامانه عبارت‌اند از:

- آماده‌سازی و ثبت گزارش‌ها به‌وسیله ناشران
- دریافت و پذیرش گزارش‌ها توسط سامانه
- ذخیره و بازیابی گزارش‌های دریافتی
- تحلیل و نظارت بر گزارش‌ها توسط کارشناسان سازمان
- انتشار اطلاعات به عموم

کانون کارگزاران:

کانون کارگزاران بورس و اوراق بهادار، یک تشکل خودانتظام است که با هدف تنظیم فعالیت‌های حرفه‌ای و نظم بخشیدن به روابط بین اعضاء تشکیل شده است. این نهاد مالی در راستای اجرای بند ۵، ماده‌های ۱ و ۵۳ قانون بازار اوراق بهادار مصوب اول آذر ۸۴ با تصویب هیئت مدیره سازمان بورس و اوراق بهادار در مهر ماه ۸۶ تاسیس شد. از جمله وظایف کانون کارگزاران می‌توان به مواردی همچون نظارت بر عملکرد اعضا و اشخاص وابسته، وضع و اجرای ضوابط و استانداردهای حرفه‌ای انطباقی برای اعضاء، برقراری و اجرای نظام مناسب برای رسیدگی به اختلافات اعضا، پیشنهاد تغییر سقف کارمزدها و نرخ خدمات اعضا و... اشاره نمود.

کارگزاران:

کارگزاران به‌عنوان نهاد واسط بین خریداران و فروشندگان به معامله (داد و ستد) می‌پردازند و در مقابل، درصدی از ارزش ناخالص معامله را تحت عنوان حق (کارمزد) کارگزاری دریافت می‌کنند. شرکت‌های کارگزاری با اخذ مجوز از سازمان بورس و اوراق بهادار به ارائه خدماتی مانند مشاوره تخصصی، سبدگردانی، تاسیس صندوق‌های سرمایه‌گذاری، علاوه بر انجام معامله اوراق بهادار برای خریداران و فروشندگان می‌پردازند.

شرکت اطلاع‌رسانی و خدمات بورس:

شرکت اطلاع‌رسانی و خدمات بورس (سهامی خاص) وابسته به سازمان بورس و اوراق بهادار بوده، که در تاریخ ۲۷/۰۴/۱۳۸۳ تاسیس و در تاریخ ۰۵/۰۶/۱۳۸۳ ثبت شده است. مهم‌ترین اهداف این شرکت گسترش فرهنگ سرمایه‌گذاری در دارایی‌های مالی است. از جمله وظایف و کارهایی که بر عهده این شرکت است می‌توان به مواردی از قبیل: ۱- انجام اطلاع‌رسانی‌های مختلف در بازار سرمایه ۲- انتشار کتب، نشریات الکترونیکی، لوح‌های فشرده، بسته‌های آموزشی به‌صورت مکتوب، دیداری، شنیداری و... ۳- برگزاری آزمون برای گواهی‌نامه‌های حرفه‌ای سازمان بورس ۴- برگزاری نمایشگاه‌ها، سمینارها و همایش‌ها

شرکت‌های تامین سرمایه:

این شرکت‌ها و موسسات وظیفه قیمت‌گذاری، بازاریابی و فروش اوراق بهادار شرکت‌ها را در انتشار اولیه از طریق عرضه عمومی یا خصوصی بر عهده دارند. این موسسات مالی گاهی بر اساس قرارداد، متعهد به خریداری بخشی از اوراق بهادار فروخته نشده شرکت‌ها می‌شوند.

بازارگردانان:

بازارگردانان وظیفه حفظ مداوم و منظم بازار را برای سهام نماد یا نمادهایی خاص برعهده دارند. این نهاد مالی، در مواردی که سهام خاص خریدار ندارد در نقش خریدار و در مواردی که سهام خاص فروشنده نداشته باشد در نقش فروشنده در بازار فعالیت می‌کنند. طبق ماده ۱ قانون بازار اوراق بهادار بازارگردان، کارگزار/معامله‌گری است که پس از دریافت مجوز لازم با تعهد به افزایش نقدشوندگی و تنظیم عرضه و تقاضای اوراق بهادار معین و تحدید دامنه نوسان قیمت آن، به معامله آن اوراق می‌پردازد.

شرکت‌های سرمایه‌گذاری:

شرکت‌های سرمایه‌گذاری از مصادیق نهادهای مالی هستند که حرفه و موضوع اصلی آن‌ها طبق اساس‌نامه، سرمایه‌گذاری در سهام، سهم شرکت، واحدهای سرمایه‌گذاری صندوق‌ها و سایر اوراق بهادار دارای حق رای شرکت‌ها و موسسات است. وظیفه این شرکت‌ها، این است که وجوه جمع‌آوری شده را در ترکیبی از اوراق بهادار سرمایه‌گذاری کنند. فعالیت این شرکت‌ها معطوف به خرید و فروش سهام شرکت‌های بورسی و غیر بورسی است. هدف این شرکت‌ها کسب انتفاع بدون نفوذ قابل‌ملاحظه در شرکت، موسسه یا صندوق سرمایه‌گذاری است که به دوسورت سهامی عام و خاص وجود دارد. طبق ماده ۱، بند ۲۱ قانون بازار اوراق بهادار حداقل سرمایه شرکت برای تاسیس این شرکت‌ها مبلغ یکصد میلیارد ریال است.

مشاوران سرمایه‌گذاری:

مشاوران سرمایه‌گذاری نهادهایی هستند که به اشخاص یا نهادهای دیگر در زمینه ارزش‌گذاری اوراق بهادار، سرمایه‌گذاری در اوراق بهادار و تهیه سبد سرمایه‌گذاری، مشاوره می‌دهند.

صندوق‌های سرمایه‌گذاری: صندوق‌های سرمایه‌گذاری یکی از نهادهای مالی است برای ورود سرمایه‌گذاران، به‌ویژه کسانی که تخصص یا فرصت تحلیل بازار و انجام معاملات به‌صورت حرفه‌ای ندارند. صندوق سرمایه‌گذاری بنا بر تعریف ماده ۱ بند ۲۰ قانون بازار اوراق بهادار، عبارتست از یک نهاد مالی که فعالیت اصلی آن سرمایه‌گذاری در اوراق بهادار است و مالکین واحدهای آن نسبت به سود و زیان صندوق شریک هستند و وجوه دریافتی از سرمایه‌گذاران در صندوق‌ها در ترکیب متنوعی از اوراق بهادار و سایر دارایی‌ها سرمایه‌گذاری می‌شود. اطلاعات مربوط به صندوق‌های سرمایه‌گذاری در سایت مرکز پردازش اطلاعات مالی ایران (فیپیران) و همچنین پایگاه اطلاع‌رسانی بازار سرمایه ایران در معرض دید علاقه‌مندان قرار دارد.